

АНАЛІЗ СИСТЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИБІР НАЙБІЛЬШ ПРИЙНЯТНОЇ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Білега О. В. (Одеська державна академія будівництва та архітектури, м.Одеса, Україна)

Одним з важливих завдань сучасного вищого навчального закладу є підготовка професіонала, мобільного на ринку праці, здатного до адаптації та як найповнішої реалізації власного творчого потенціалу.

Навчальний процес організується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та організується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки. Тому важливим питанням є розгляд систем організації навчального процесу у вищому навчальному закладі, адже саме вони задають навчальний процес, його інтенсивність та ефективність.

Світовій вищій освіті відомі принаймні три системи організації навчального процесу.

У низці країн світу, зокрема в країнах, що входили до колишнього Радянського Союзу, історично склалася унітарна або курсова система освіти, тобто така система, за якою всі студенти навчалися протягом п'яти років (заочно – 6-ти) і яким вищий навчальний заклад надавав однаковий у межах однієї спеціальності обсяг знань.

Мабуть, одна з переваг радянської системи освіти, полягала в тому, що студенти отримували не тільки професійну освіту, але й серйозні політичні, гуманітарні знання, що давало їм змогу успішно управляти виробничими колективами, проявити себе на державній службі, на політичному поприщі. Вітчизняна система завжди відрізнялася фундаментальною підготовкою фахівців, які були здатні завдяки цьому в достатньо стислі строки опанувати будь-яку спеціальність.

Предметна система, дозволяє студентам вивчати дисципліни за власним вибором. Студент самостійно визначає перелік обов'язкових і додаткових (за вибором) дисциплін, що вивчатимуться. До того ж, він сам визначає термін складання іспиту. Основою предметної системи стали самостійні заняття студентів. У відповідності до індивідуальних планів з іспитами не в конкретно вказаний термін, а по мірі проходження конкретних предметів. Дана система не

вимагає обов'язкової присутності студента на заняттях. Завдання викладача, в основному, обмежуються індивідуальними консультаціями, прийомами іспитів і заліків за заявками студентів.

Предметна система є основою кредитно-модульної, надзвичайно популярної сьогодні у вищих навчальних закладах розвинених країн. Кредитно-модульна система організації навчального процесу розробляється як модель організації навчального процесу з поєднанням модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць – залікових кредитів.

Україна приєдналась до Болонського процесу, однак в нашій системі вищої освіти існує ряд проблем:

- велика кількість вишів, надлишкова кількість напрямів і спеціальностей;
- тенденція до погіршення якості вищої освіти;
- недостатня співпраця між сферою освіти і ринком праці;
- рівень автономії вітчизняних вишів значно нижчий від європейського;
- проблема хабарництва у вишах - недостатньо викорінено продаж оцінок, коли іспити приймає викладач, який навчав студентів упродовж семестру;
- відсутність мобільності студентів - у більшості з них немає можливості вчитися за кордоном, хоча понад чверть наших студентів мали б здобувати знання в інших країнах;
- в європейських країнах молодь бере активну участь в освітніх процесах, проте українські студенти скаржаться, що з ними фактично ніхто не радиться;
- викладачі вишів зазвичай працюють з невстигаючими студентами, а натомість мають приділяти більше уваги молодим людям, які прагнуть знань.

Необхідність реформування системи освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі. Зазначені процеси диктують перш за все необхідність визначення, гармонізації та затвердження нормативно-правового забезпечення в галузі освіти з урахуванням вимог міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації.

Для вітчизняної вищої освіти є необхідність подальшого удосконалення підготовки і студентів, і викладачів вищих навчальних закладів України, щоб у складний період освітніх інтеграційних процесів максимально зберегти позитивні здобутки національної системи освіти й ефективно використати досвід європейських країн для підготовки мобільного, творчого спеціаліста високої кваліфікації. Адже відомо, що перехід від однієї системи до іншої, з одного рівня на інший дуже часто супроводжується кризовими явищами.